

Instytut Pamięci Narodowej - Archiwum

<https://archiwum.ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/39126,Pokaz-filmow-Zapora-i-Moj-przyjaciel-Lalus-w-Sejmie-marzec-2017.html>
06.03.2026, 21:57

Pokaz filmów „Zapora” i „Mój przyjaciel Laluś” w Sejmie - marzec 2017

Z okazji obchodzonego przed kilkoma dniami Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych, w ramach współpracy z Sejmem Rzeczypospolitej Polskiej, Instytut Pamięci Narodowej zorganizował dla posłów i senatorów pokazy dwóch filmów dokumentalnych: „Zapora” oraz „Mój przyjaciel Laluś”. Pokazy odbywają się w sali konferencyjnej im. Jacka Kuronia w Nowym Domu Poselskim. Jako pierwszy, 8 marca, został zaprezentowany film „Zapora” w reżyserii Konrada Starczewskiego.

„Zapora” to film o jednym z najbardziej niezłomnych dowódców polskiego podziemia niepodległościowego, cichociemnym – majorze [Hieronimie Dekutowskim](#).

Jest to przede wszystkim zapis wspomnień podkomendnych mjr. „Zapory”, jego kolegów, przyjaciół i członków rodziny. Z ich opowieści wyłania się obraz człowieka wymagającego i upartego, a jednocześnie wrażliwego i tęskniącego za normalnym życiem. Historie opowiedane przez dawnych podkomendnych Dekutowskiego uzupełniają liczne zdjęcia, dokumenty i animacje, przedstawiające najważniejsze akcje „Zaporczyków”. Mjr Dekutowski, podobnie jak inni Żołnierze Wyklęci, został przez komunistów zamordowany i skazany na wieczną niepamięć. Powrócił jako bohater.

Kolejny prezentowany film to „Mój przyjaciel Laluś” w reżyserii Dariusza Walusiaka. W pokazie tym wezmą udział posłowie i senatorowie oraz prezes Instytutu Pamięci Narodowej dr Jarosław Szarek i reżyser filmu.

Dokument oparty jest na wspomnieniach przyjaciela [Józefa Franczaka „Lalusia”](#) – Wacława Szaconia „Czarnego” oraz dzieci Żołnierzy Wyklętych (m.in. Magdy Zarzyckiej i Marka Franczaka – syna bohatera filmu).

– Koledzy z oddziału Antoniego Kopaczewskiego „Lwa” nazywali nas lalusie, bo razem z Józefem Franczakiem chodziliśmy po cywilnemu. Stąd wziął się pseudonim Józka „Laluś” – mówi Wacław Szacoń, żołnierz „Uskoka” (kpt. Zdzisława Brońskiego), skazany w Lublinie w 1949 roku czterokrotnie na karę śmierci. Film opowiada historię sierżanta Józefa Franczaka „Lalusia”, ostatniego Wyklętego, zastrzelonego 21 października 1963 roku podczas oblawy w Majdanie Kozic Górnych. Ten przedwojenny podoficer żandarmerii wojskowej, żołnierz AK, podkomendny „Uskoka”, kilkakrotnie ranny, po śmierci swojego dowódcy i kolegów z oddziału pozostał sam. 18 lat ścigany jak zwierzę, do końca pozostał niezłomny. „Laluś” marzył o normalnym życiu, o rodzinie. Wiedział, że tego nie może mieć. Podczas ostatniego spotkania z

przyjacielem, Wacławem Szaconiem „Czarnym”, powiedział: „pragnę, by po śmierci chociaż moje kości spoczęły w grobie rodzinnym”.

Organizatorzy pokazów: Wszechnica Sejmowa, Biuro Edukacji Narodowej IPN